

ПРОИЗВОДСТВОТО НА РАСТИТЕЛНИ МАСЛА У НАСЪ

То датира отъ повече отъ сто години насамъ. Споредъ достовѣрни сведения първитѣ маслобойни за произвеждане на таханъ, на сусамово и на орѣхово масло сж били основани къмъ 1830 година въ Хасковско, Казанлъшко и Старозагорско. Произвеждането на маслото е ставало по примитивенъ начинъ, чрезъ ржчни преси, въ така нареченитѣ яхани, каквито и досега сжществуватъ въ районитѣ, въ които се сѣе сусамъ — Хасковско, Харманлийско, Свиленградско, Казанлъшко и пр.

До 1918 година това производство се представляваше отъ 20—30 яхани, които доставяха таханъ и масло въ околнитѣ райони, а нѣкои отъ тѣхъ сж правили износъ на таханъ и въ Сърбия. Като работилници сж слаба производителностъ и работящи повечето презъ сезона, тѣхното годишно производство не е могло да надминава цифрата 300—350 хиляди килограма годишно масло.

1919 год. засѣти дек.	48.820,	произведено слънчогледово семе кгр.	3.141.000
1936 год. засѣти дек.	1.568.000,	"	" " " 180.680.000

Както споменахме по-горе, числото на маслобойнитѣ до 1918 година е възлизало на около 20—30. Следъ тази година числото имъ почва значително да расте всѣка година, като за времето следъ войната се очертаватъ три периода на развитие, въ зависимостъ отъ стопанския възходъ или упадъкъ:

1918—1929 г. сж били основани . . .	356	маслоб.
срѣдно год. по 30 маслобойни		
1930—1933 г. сж били основани . . .	96	"
срѣдно год. по 24 маслобойни		
1934—1936 г. сж били основани . . .	62	"
срѣдно год. по 21 маслобойни		

За да се схване темпътъ на развитието на маслената индустрия, ще приведемъ данни за времето отъ 1918 до 1929 година:

1918	—	4	маслобойни	основани
1919	—	8	"	"
1920	—	16	"	"
1921	—	9	"	"
1922	—	12	"	"
1923	—	24	"	"
1924	—	26	"	"
1925	—	46	"	"
1926	—	55	"	"
1927	—	54	"	"
1928	—	41	"	"
1929	—	61	"	"

Следъ свършването на свѣтовната война, промѣненитѣ вече стопански и политически условия спомогнаха да се развие у насъ производството на растителни масла, а паралелно съ неговото разрастване се увеличаваше и площта, засѣта съ маслодайни семена — главно слънчогледъ. Така презъ 1918 година сж били засѣти съ разни маслодайни семена общо 50,600 декара, отъ които сж получени 1,750,000 килограма семена; въ 1936 година, споредъ Министерството на земледѣлието, сж били засѣти общо 1,976,000 декара, отъ които е получено общо 201,860, 000 кгр. разни маслодайни семена. А за да се види огромното развитие на слънчогледовата култура у насъ, ще приведемъ за сравнение само даннитѣ за две години, които обгръщатъ единъ периодъ, презъ който засѣтата съ слънчогледъ площъ постоянно се е увеличавала:

Макаръ че до 1929 година сж били основани вече около 400 маслобойни, строежътъ на нови заведения не е спрѣлъ, а само е намалѣлъ, като отъ 1934 година насамъ, съ настѣпването на стопанско съживяване, се очерта една нова тенденция за масовъ строежъ на маслобойни. Обаче съ министерско постановление отъ 22. I. 1936 година производството на растителни масла бѣше обявено за общо преситено и съ това се спрѣ създаването на нови маслобойни, които щѣха да увеличатъ броя на затрудненитѣ или затворени следъ голѣмата стопанска криза въ 1929 година маслобойни.

Поради голѣмия брой на предприятията и несъответно голѣмия капацитетъ, отъ който само около 20 до 25 на сто действително се използва, растително-маслената индустрия продължава да е въ положение на остра преситеностъ.

Въ периода на интензивенъ строежъ въ маслената индустрия отъ 1918 до 1929 година, паралелно съ увеличение броя на маслобойнитѣ, се извършваше и рационализирането и уголѣмяването на отдѣлнитѣ предприятия, като се създаваха рафинерии за подобряване качеството на произведенитѣ масла. Това рационализиране и разширение продължава да се извършва и презъ периода